

Een leerinterventie die ondersteunt bij een taboe-gesprek

<http://www.beteroud.nl/ouderen>

10 juli 2018

Wanneer mensen geconfronteerd worden met een diagnose als dementie, komt het einde van het leven in zicht. 'Voor professionals in zorg en welzijn is het niet eenvoudig om hier het gesprek over aan te gaan,' vertelt Rinske Boomstra (expert in zingeving en levensvragen). Daarom ontwikkelt Vilans, als een van de partners van de coalitie 'Van Betekenis tot het Einde' een leerinterventie samen met experts op het gebied van zingeving uit de praktijk.

Zingeving speelt een extra grote rol na ingrijpende gebeurtenissen waarin onvermijdelijk afscheid genomen moet worden van het leven dat iemand altijd ook kende. En wanneer iemand een diagnose krijgt te horen waardoor het einde in zicht komt. Boomstra: 'Door zo'n diagnose ga je terugkijken en vooruitkijken. Heb je de keuzes gemaakt die je wilde maken? Heb je gedaan wat je wilde? En zo niet: kun je je daarmee verzoenen? Dit zijn zin- en levensvragen waar je niet zomaar omheen kunt.'

Van betekenis tot het einde

'Het is dan ook heel belangrijk dat professionals een goed gesprek aan kunnen gaan op het niveau van zingeving. Zowel in een intra- als extramurale setting. Want dat is nodig bij zo'n ingrijpende gebeurtenis, waarin iemands identiteit en daarmee de wijze waarop hij betekenis gaf aan het leven op losse schroeven komt te staan. Door mensen te ondersteunen bij het vinden van antwoorden op zin- en levensvragen kan aanvaarding van de eindigheid van het leven ontstaan en kunnen mensen van betekenis blijven tot het einde.'

De urgentie van een goed gesprek

Door het voeren van een goed gesprek zullen zorgprofessionals gedrag beter leren begrijpen. Dit kan crisissituaties voorkomen of het onnodig voorschrijven van psychofarmaca. Boomstra: 'De neiging is namelijk vaak om gedrag als gevolg van de ziekte te zien. Zo was er bij "Alfred", hoofdpersoon in een van de praktijksimulaties in de leerinterventie, veel verzet en boosheid toen hij werd opgenomen in een verpleeghuis vanwege een CVA. Hij heeft toen psychofarmaca

voorgeschreven gekregen. Uiteindelijk bleek zijn gedrag vooral te komen door de moeite die hij had bij de overgang van thuis naar het verpleeghuis.'

Wat is de laatste levensfase?

Het naderend levenseinde kan bij een CVA of in het proces van dementie best nog een tijd duren. Valt dat dan wel onder een laatste levensfase? Boomstra: 'Veel mensen denken bij de laatste levensfase aan de terminale fase, maar het gaat om een periode vanaf het moment dat mensen te horen krijgen dat ze een levensbedreigende ziekte hebben. Ook al kan het levenseinde nog jaren duren, de impact is evengoed heel groot. Vooral als iemand moet worden opgenomen in een verpleeghuis. Dan weet zo iemand: "Dit is mijn eindstation, ik ga nooit meer naar huis."' "

Online en offline

De leerinterventie voor deze fase wordt ontwikkeld in samenwerking met het team Vernieuwend Leren in de Zorg, dat gespecialiseerd is in nieuwe leeroplossingen op de werkvloer. Het gaat om een teamtraject, dat gebruikt maakt van een online en offline gedeelte. Het online gedeelte is vooral een kennismaking met de materie, terwijl het offline gedeelte gebruikt kan worden om de kennis echt te laten landen en vooral nieuwe vaardigheden te oefenen in het begeleiden van zin- en levensvragen.

Handelingsverlegenheid van zorgprofessional

Bijzonder aan het teamtraject 'Van betekenis tot het Einde' is ook dat zelfreflectie van de zorgprofessional hierin centraal staat. Boomstra: 'Dat is nodig, want in de interactie met de cliënt spelen eigen eindigheidservaringen een belangrijke rol. Als de zorgprofessional bijvoorbeeld zelf heeft vermeden de pijn van een verlies onder ogen te zien, zal hij zich vooral gaan richten op de herstel van een cliënt. Dit betekent dat hij de cliënt vooral zal stimuleren om het dagelijks leven weer op te pakken en activiteiten te gaan ondernemen die iemand nog wel kan doen. Uit de nieuwste kennis op het gebied van verlies en rouw weten we echter dat mensen pas opnieuw betekenis kunnen verlenen aan hun veranderende leven, als er in het omgaan met het verlies een balans is tussen de focus op de verlies- en hersteloriëntatie.'

Over de leerinterventie

In het najaar zal de leerinterventie gepresenteerd worden op een bijeenkomst georganiseerd via het platform Beter Oud. Professionals in zorg & welzijn gaan na de presentatie en het oefenen met de online leerinterventie live in gesprek met de ouderen om het geleerde direct in praktijk te brengen. Daar krijgen ze dan door de ouderen directe feedback op.

Over het programma Van Betekenis tot het Einde

Ieder mens is tot het laatst toe van betekenis. Vanuit die visie vraagt coalitie 'Van Betekenis tot het Einde' ruimte en aandacht om na te denken over de invulling van de laatste fase van het leven. De coalitie bestaat uit:

- Vilans
- Agora
- Humanistisch Verbond
- Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten (NOOM)
- Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg (VPTZ)
- NPV - Nederlandse Patiënten Vereniging
- KBO-PCOB
- Reliëf

Meer weten? [Hier vind je meer informatie.](#)

Lees meer over het programma Van Betekenis tot het Einde:

- [De laatste levensfase; nooit te vroeg om erover te praten](#)
- [Online tool 'Professioneel begeleiden van levensvragen'](#)
- [Thema Zingeving](#)